

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep.

0030 OSLO

Deres ref.

Vår ref / Saksbehandler
15/7560-2 G00 &13
Lillian Eriksen / tlf. 23 06 43 16

Dato:
01.02.2016

HØRING - FORSLAG OM STYRINGSSYSTEM I HELSE- OG OMSORGSTJENESTEN

Høringsnotatets hovedinnhold

Fagforbundet vil i utgangspunktet si at dagens lovgivning med lover, forskrifter og veiledere er et godt styringsverktøy for å oppnå både en forsvarlig helse – og omsorgstjeneste, god kvalitet på tjenestene, en god pasient- og brukersikkerhet. Når det er sagt så er Fagforbundet positivt til at departementet legger fram et nytt forslag til internkontrollforskriften. Både det å endre navn på forskriften og gjøre den klarere kan bidra til at forskriften blir mer brukt. Det må nok også andre tiltak til for å få den implementert i helse- og omsorgstjenestene. Ikke minst en holdningsendring om at internkontroll ikke skal være noe negativt, men et viktig redskap for å oppnå bedre kvalitet i tjenestene.

Dagens forskrift etterleves ikke godt nok

Fagforbundet sin erfaring er at selv om vi har en god lovgivning som gjennomgående er basert på å oppnå faglig forsvarlighet og god kvalitet på tjenestene, er lovgivningen lite kjent både blant ledere og ansatte i helse- og omsorgstjenestene. Dette er noe Fagforbundet har formidlet til både departementet og helsedirektoratet, i møter og uttalelser i flere år.

Fagforbundet arrangerer kurs i helselovgivningen for våre medlemmer fordi vi opplever at kunnskapen om helselovgivningen er mangelfull hos helsepersonellet generelt. I tillegg er ikke lovene og forskriftene tilgjengelig på de fleste arbeidstedene. Flertallet av de som er på kursene vet knapt nok hva som står i helsepersonelloven fordi arbeidsgivere ikke holder arbeidstakerne oppdatert om nytt lovverk. Fagforbundet erfarer at det kun er et fåtall av de som vi har på kurs som blir involvert i internkontrollarbeidet fra arbeidsgivers side basert på forskriften.

Når det gjelder avviksmeldinger så er det en gjennomgående en negativ holdning til det, spesielt innenfor helse- og omsorgstjenestene i kommunene. Altfor mange ledere ser på avvik som kritikk fra arbeidstakerne, i stedet for å se på det som positivt i forhold til å forbedre tjenesten. Veldig mange av våre medlemmer vet ikke hvordan avviket de har skrevet blir behandlet og det ender med at de slutter å skrive fordi de ikke opplever at det blir tatt hensyn til.

Fagforbundet vil presisere at disse tilbakemeldingene stort sett kommer fra de ansatte i kommunenes helse- og omsorgstjeneste. Etter at det i styringsdokumentet fra statsråden til helseregionene for noen år siden ble tatt inn at det skulle etableres et avvikssystem, er det blitt

store positive endringer innenfor spesialisthelsetjenesten for våre medlemmer. De blir nå oppfordret til å skrive avvik og får tilbakemelding på hvordan avviket blir behandlet. Våre erfaringer er dermed de samme som det blir vist til i høringsnotatet som tilsynet har påvist.

Vil en ny forskrift føre til at kravene til styringssystem og internkontroll etterleves i større grad?

En kan stille spørsmål om hvorfor oppnår vi ikke bedre kvalitet på tjenestene slik som lovverket legger opp til innenfor helse- og omsorgstjenestene når verktøyet er der? Svaret er nok etter Fagforbundet sin erfaring og som departementet selv er inne på i høringsnotatet at det skyldes holdninger, lederskap og kultur i kommunene og helseforetakene.

Fagforbundet er enig med departementet i at det å endre holdninger, lederskap og kultur er noe som må gjøres over tid.

Et viktig virkemiddel er at Statens Helsetilsyn må øke antall tilsynsbesøk og ha større fokus på at den nye forskriften blir fulgt opp av ledelsen både i kommunene og helseforetakene.

Et annet viktig virkemiddel er at det utarbeides en ny veileder til forskriften.

Fagforbundet er enig med departementet i at dagens forskrift ikke er tydelig nok både innholdsmessig, pedagogisk og av språklig karakter og at forslaget til ny forskrift er blitt bedre på alle disse områdene.

De nye lovene som ble iverksatt 1. januar 2012 i tilknytning til samhandlingsreformen baserer seg etter Fagforbundet sitt syn på et grunnleggende styringssystem med at aktivitetene skal planlegges, gjennomføres, evalueres og korrigeres. Fagforbundet er positiv til at strukturen i den nye forskriften også baserer seg på det samme grunnleggende styringssystemet som lovene legger opp til.

Virkeområde og navn på ny forskrift

Fagforbundet er enig i at det ikke må gjøres endringer i virkeområdet for forskriften og at den fremdeles skal gjelde de virksomheter som omfattes av helse- og omsorgslovgivningen som er pålagt internkontrollplikt etter helsetilsynsloven. Det er positivt at virkeområdene utdypes nærmere i forskriften ved å vise til de konkrete bestemmelsene i helse- og omsorgslovgivningen om bl.a. plikt til å jobbe systematisk for kvalitetsforbedring og pasient – og brukersikkerhet.

Fagforbundet er veldig enig i at forskriften endrer navn da forskrift om internkontroll ofte blir forvekslet med internkontroll i henhold til Arbeidsmiljøloven og kobles til den.

Fagforbundet mener at av de to alternativene til navn på forskriften er «Forskrift om kvalitets- og styringssystem i helse- og omsorgstjenestene» mer dekkende for innholdet og målsettingen med forskriften enn det andre forslaget der kvalitet ikke er med i navnet.

Ansvar for styringssystem i helse- og omsorgssektoren

Fagforbundet er enig med departementet at ansvaret for et styringssystem er et lederansvar og at det er den ansvarlige for virksomheten som har det overordnede ansvaret for styringssystemet og organisering av oppgavene. Vi er veldig glad for at departementet presiserer at alle medarbeiderne/ansatte må medvirke for at det skal fungere.

Forholdsmessighet og dokumentasjonsplikt

Fagforbundet støtter forslaget om at det videreføres fra den nåværende forskriften at internkontrollen skal tilpasses virksomhetens størrelse og at internkontrollen skal dokumenteres.

Plikten til å planlegge

Fagforbundet støtter forslaget om at det som beskriver nærmere hva plikten til å planlegge innebærer av oppgaver for virksomheten, samles i en bestemmelse i ny forskrift.

Ha oversikt over og beskrive virksomhetens oppgaver, mål og organisering

Fagforbundet støtter forslaget om at det i den nye forskriften kommer inn et tillegg om å ta med i bestemmelsen at det også skal omfatte en oversikt og beskrivelse av virksomhetens arbeid med kvalitetsforbedring og pasient- og brukersikkerhet.

Ha oversikt over relevant regelverk, retningslinjer, veiledere og planlegge implementering

Fagforbundet støtter at det som står i dagens forskrift om at det skal sikres tilgang til aktuelle lover og forskrifter som gjelder for virksomheten, videreføres i ny forskrift. Det er viktig at det legges inn en tilføyelse om at virksomheten skal ha oversikt over relevante retningslinjer og veiledere og planlegge hvordan disse skal gjøres kjent og forstått i virksomheten.

Plikten til å gjennomføre

Fagforbundet støtter at det som står i dagens forskrift om oppgaver over plikten til å gjennomføre, samles i en egen bestemmelse i forskriften. Fagforbundet er særs glad for at punktet om at en av oppgavene er å sørge for at medarbeidere/ansatte i virksomheten har nødvendig kunnskap i det aktuelle fagfeltet, relevant regelverk, retningslinjer, veiledere og styringssystem.

Sørge for at medarbeidere medvirker

Fagforbundet støtter at det som står i nåværende forskrift om at det stilles krav til virksomheten om at arbeidstakere medvirker slik at samlet kunnskap og erfaring utnyttes og videreføres.

Fagforbundet støtter ikke forslaget om at begrepet arbeidstakere byttes ut med medarbeidere. Arbeidstakere er et innarbeid begrep som vi mener bør videreføres i den nye forskriften. Imidlertid kan begrunnelsen som departementet gir for å endre til medarbeidere med at mange har innleide konsulenter dekkes med at en skriver arbeidstakere/medarbeidere.

Ny forskrift om styringssystem som sentralt normativt dokument.

Fagforbundet er enig i at den nye forskriften er et sentralt normativt dokument sammen med andre kravdokument som f.eks nasjonale faglige retningslinjer og veiledere ved en eventuell kvalitetssertifisering av sykehus. Fagforbundet er imidlertid usikker på om det trengs en kvalitetssertifisering av sykehus på nåværende tidspunkt.

I høringsnotatet fremkommer det at det har vært nedsatt en arbeidsgruppe som har skissert tre ulike måter å organisere en uavhengig sertifiseringsordning av sykehus på:

- Tilsynsmyndighetene sertifiserer
- En nasjonal enhet for intern revisjon, sertifiserer
- Private selskaper sertifiserer

Fagforbundet mener at tilsynsmyndighetene ikke må komme i en situasjon der en slik rolle blir vanskelig å forene med tilsynets uavhengige rolle som tilsynsmyndighet.

Fagforbundet er enig i at det kan være en ulempe å omstrukturere en innarbeidet ordning i de nåværende internrevisjonsenhetene i de regionale helseforetakene.

Fagforbundet mener at modellen med kommersielle private selskaper er en dårlig løsning og kan bli en veldig dyr løsning som departementet selv er inne på.

Fagforbundet mener at det fjerde alternativet som departementet selv legger fram om at det det kan opprettes en selvstendig og uavhengig underliggende enhet under Helsedirektoratet, er det beste alternativet dersom det blir en sertifiseringsordning.

Fagforbundet vil komme tilbake med vårt endelig syn på en sertifiseringsordning i departementets videre arbeid med modellene og regner med å få muligheten til det.

Med hilsen

FAGFORBUNDET

Mette Nord
forbundsleder